

HUDOBNÝ ŽIVOT 85

Ročník XVII.
9. XII. 1985
2.— Kčs
23

BRATISLAVSKÉ DŽEZOVÉ DNI 1985

Bratislavská formácia Klobása pri svojom vystúpení na 11. ročníku BDD.

Do druhej dekády svojej existencie vstúpili Bratislavské džezové dni 11. ročníkom, ktorý vo výraznej miere odzrkadlil kvalitatívny rast úrovne tohoto podujatia a určite prispel k upevneniu jeho medzinárodnej reputácie. Tri októbrové dni (25.—27. 10. 1985) naplnili našu metropolu džezom. Stali sa jedinečnou príležitosťou pre priaznivcov a vyznavačov tejto hudobnej oblasti k stretnutiu s domácimi a zahraničnými umelcami, ktorých zastúpenie bolo aj v tomto roku exkluzívne (S. Clarke, T. Rypdal, V. Ganelin, John McLaughlin a ďalší). Príležitosť nezostala nevyužitá, čoho dôkazom sa stala Spoločenská hala PKO zaplnená do posledného miestečka publikom, prispievajúcim k jedinečnej atmosfére podujatia, ktorú nám môžu závidieť i festivaly zvúcejšieho mena. Kým minuloročné BDD sa niesli vo freejazzovom tóne, tohtoročné boli poznamenané jazz-rockovými tendenciami a hudbou fusion, spájajúcou v novom modernom poňatí viaceré hudobné podnety. Reprezentantmi týchto snáh sa stali predovšetkým gitaristi: J. Heckel (vedúci skupiny Bajazzo), T. Rypdal, J. McLaughlin s J. Hellborgom, L. Andršt a A. Ackerman z príležitostnej zostavy Martina Kratochvíla a do určitej miery aj S. Clarke, ktorý presedlal z oblasti jazz-rockovej fusion (v nej sa preslávil v sedemdesiatych rokoch v súbore Chic-ka Coreu Return To Forever) do oblasti jazz-funk fusion.

V tomto zmysle vyznelo symbolicky úvodné vystúpenie jazz-rockového súboru Bajazzo z NDR (Jürgen Heckel — gitara, Frank Nicolarius — klávesové nástroje, Gerhard Kubach — basová gitara, Michael Behm — bicie nástroje a Joachim Hesse — trúbka) reprezentujúci vari trochu prekvapujúco inak výrazne freejazzovo orientovanú východnemeckú scénu. I keď skupina Bajazzo využíva vo svojom prejave už prekonané hudobné postupy, neprinášajúce v danom žánri nič nové, dramaticky vhodné a možno povedať i príjemne naladila festivalové publikum k nasledujúcim programovým vystúpeniam. Podobne možno charakterizovať produkciu zoskupenia finskeho hráča na bicie nástroje Jukkisa Uotilu, ktorý istý čas pôsobil aj v New Yorku. Kompozície J. Uotilu (autor všetkých skladieb) pôsobili chladne a skôr „sterilne“ než džezovo. Vrcholom týchto umeleckých snažení sa stalo vystúpenie ďalších reprezentantov Škandinávie — tria nórskeho gitaristu Terje Rypdala, ktorého úspešné začiatky sa spájajú s menom ďalšieho severského veľikána Jana Garbareka. V roku 1984 vytvára T. Rypdal s mladými nóorskymi hudobníkmi formáciu, s ktorou sa predstavil aj v Bratislave (Bjorn Kjellmyr — basová gitara a

Audun Kleive — bicie nástroje) vo svojom dvojhodinovom poľnočnom koncerte. V ňom zaujala široká výrazová paleta namiešaná z farieb balád s typickým severským podtónom a použitím citácii folklórnych prvkov a rozmanitých hudobných podnetov, miestami vystriedaná údernými a priamočiarymi rytmicko-melodickými motívami hard-rockového charakteru. Široko klenuté témy umožňovali svojimi rozsiahlymi plochami vyniknúť improvizácnym Rypdalovým zámerom.

Z domácich reprezentantov na pódium tohtoročných BDD možno najpriaznivejšie hodnotiť príležitostnú akustickú zostavu najvýznamnejšej postavy československého jazz-rocku sedemdesiatych rokov Martina Kratochvíla. Výrazná melódická invencia Martina Kratochvíla v hre na akustickom klavíri predčila jeho v poslednom čase frekventované elektrické a syntezátorové orientácie. V Zawinulovej skladbe The Black Market, Kratochvílovej Magdalene a Andrštovej skladbe s názvom Setkání zaujali citlivé improvizáčné plochy oboch gitaristov: A. Ackermana z USA a predovšetkým Luboša Andršta.

Kvarteto Emila Viklického (E. Viklický — klávesové nástroje, F. Kop — saxofón, C. Zeleňák — bicie nástroje a F. Uhlíř — kontrabas) sa predstavilo so svojím západonemeckým hosťom — gitaristom Alexandrom Spathom. Viklický ťaží zo svojich síce vydarených, ale dnes už preda len opotrebovaných a prinajmenšom opakujúcich sa hudobných postupov. Českú džezovú scénu zastupovalo aj Kvarteto Milana Svobodu (M. Svoboda — klavír, M. Gera — trúbka, J. Helešic — bicie nástroje a A. Charvát — kontrabas). Uviedlo Hudbu pre džezové kvarteto, v ktorej najpôsobivejšie vyzneli tutti pasáže s výrazným melódickým napätím neadekvátne pokrytým improvizácnou invenciou jednotlivých sólistov.

Vystúpenie bratislavskej formácie s prozaickým názvom Klobása (P. Breiner — klavír, F. Frešo — basová gitara, J. Fabrický — bicie nástroje a L. Fehér — gitara) nespĺnilo očakávanie. V prejave využívajúcom širokú škálu rozmanitých pop-jazzových výrazových prostriedkov chýbalo výraznejšie melódicko-rytmické zaujatie. Česť slovenského džezu tak obhajoval len VV Systém Vlada Valoviča, ktorého mladá ambiciózná zostava bola príjemným prekvapením a vlastne jedinou úspešnou vizitkou slovenského džezu na BDD '85. Predstavu tohoto bigbandového zoskupenia na súčasné cesty moderného džezu vyjadrovali skladby členov orchestra (D. Jenisa a J. Grigláka, A. Šebana, P. Zajačka a ďalších), v ktorých sa však naplno

nepresadil hosťujúci vynikajúci poľský saxofónista Zbigniew Namysłowski.

Poľský džez, ktorého dobré meno je známe ďaleko za hranicami tejto „džezovej krajiny“, reprezentovalo Kvarteto Tomasza Szukalského (T. Szukalski — saxofón, A. Jagodzinski — klavír, D. Oleszkiewicz — kontrabas, P. Biskupski — bicie nástroje) hudobnou kultivovanosťou, zanietením a radosťou z hry i strhujúcim zápalom, ktorému však chýbala eminentnejšia nosnosť moderneho džezového obsahu.

Ku kladom dramaturgie Bratislavských džezových dní treba pripočítať snahu o zmapovanie nám menej známych džezových oblastí i keď vystúpenie Kvarteta klaviristu Dominica Galeu z Malty (D. Galea — klavír, Ch. Gatt — bicie nástroje, M. Aquilina — bass a G. Curmi — husle) v produkcii mainstreamového charakteru nemohlo zakryť nedostatky džezovej tradície v tejto krajine a bolo skôr smelým pokusom ako zrelým džezovým prejavom.

Stanley Clarke, osobnosť svetového džezu, začal svoju koncertnú show impozantným spôsobom. Od prvého momentu svojho príchodu na pódium vtiahol gloriolou svojej magickej osobnosti prítomné publikum do strhujúcej atmosféry dokonale pripraveného programu, ktorej sa jednoducho nedalo odolať. Jeden z najlepších svetových hráčov na basovej gitare prišiel do Bratislavy s ďalšími vynikajúcimi americkými hudobníkmi: Robertom Brookinsom — klávesové nástroje, vokály a Rayfordom Griffinom — bicie nástroje, vokály. Pamätníkov svojej jazz-rockovej éry možno prekvapil svojím jazz-funkovým re-

Americký gitarista Stanley Clarke
Snímky: Ing. V. Hák

pertoárom s prevládajúcimi pop-jazzovými prvkami, ktorý sa stal nielen prehladkou virtuózneho ovládania hudobných nástrojov, ale aj jedinečnou ukážkou nenapodobiteľnej černošskej spriaznenosti s rytmom. Nadšené ovácie viedli prirodzene k prídavkom: vydarená Clarkova úprava známej Springsteenovej skladby Born In The USA pripravila pôdu k vyvolaniu dobrovoľníkov z radov publika na pódium, ktorému dal konečnú brilantnú fazónu Juraj Griglák niekoľko minútovým partnerským spoluúčinkovaním. Duo so Stanleyom Clarkom mu iste nadiho zostane v pamäti...

Umeleckými vrcholmi sa však stali posledné dve vystúpenia záverečného dňa Bratislavských džezových dní '85.

Trio Viačeslava Ganelina zo ZSSR je ozdobou svetových džezových pódíí. Tento „najzamestnanejší“ sovietsky súbor aj v Bratislave potvrdil oprávnenosť nadšených kritik, ktorými sú jeho projekty opradené. Ako ukázala suita Non Troppo II nejde Viačeslavovi Ganelinovi (klávesové nástroje) a Vlad. Tarasovovi (bicie nástroje) a Vladimirovi Čekasinovi (saxofóny, píšťalky, percussions) o čisté avantgardné tendencie freejazzového charakteru, ale o ich prepojenie so zákonitostami tradičných hudobných smerov, vážnej hudby i s využitím rozmanitých folklórnych podnetov originálnym a špecifickým spôsobom do nového obsahu polyštýlového programu. V ich podaní sa stávajú fascinujúce nielen sólové party, ťažiacie z nevyčerpateľnej studne improvizácného bohatstva, ale aj podmaňujúca sila vzájomného porozumenia, umožňujúca uberať sa hudobnému toku jedinečným spôsobom. Publikum inokedy opatrne pri odmeňovaní potleskom freejazzových žriediel tentoraz nezaváhalo — o výraznej umeleckej kvalite a veľkosti prežitého zážitku sa snád ani nedalo pochybovať. Andrzej Trzaskowski v debata na tému free jazzu (Jazz forum 13—14, 1971) hovorí o jeho troch možných typoch existencie: forme témy s variáciami, evoločnej forme a forme otvorenej. Prvá je najtradičnejšia, druhá evolučná ako u Coltranea a tretia otvorená... napr. skladba, ktorá môže trvať dve hodiny, alebo dve minúty, ktorá môže začať alebo skončiť v ľubovoľnom okamihu. V prípade Tria Viačeslava Ganelina táto definícia stráca svoju platnosť, ich suity kombinujú všetky tri formy a dosahujú podobu nového výsledného tvaru a novej formy.

Štyridsaťročný anglický gitarista John McLaughlin je dnes už džezovou legendou. Do Bratislavy prišiel s mladým hráčom na elektrickej basovej gitare Jonasom Hellborgom zo Štokholmu, členom svojej novej skupiny Mahavishnu Orchestra, pričom sám dal prednosť akustickej gitare. Spoluzakladateľ jazz-rockovej fusion v sedemdesiatych rokoch nezostal nič dlhý svojej povesti gitarového virtuóza. V skladbách Electric Dreams-Electric Sighs, Follow Your Heart, či v Mingusovej skladbe Goodbye, Pork, Pie, Hat venovanej L. Youngovi a ďalších odzneli citácie tým známym McLaughlinovým skladbám (napr. v Mingusovej skladbe citácie z The Dance Of Maya, ktorú zápätí vystriedala téma You Know, You Know z albumu The Mahavishnu Orchestra s názvom The Inner Mounting Flame (CBS, 1971) a pod. Billy Cobham raz označil J. Hellborga ako „nového Jaco Pastoriusa“. Hellborg sa prezentoval vynikajúcim spôsobom nielen v sprievodných partoch, ale aj sólovou hrou, kde vynikla jeho oslňujúca prstová technika využívajúca čo najväčší postihnutelný harmonický potenciál. Vystúpenie Johna McLaughlina a Jonasa Hellborga sa stalo dôstojným vyvrcholením Bratislavských džezových dní 1985, ktoré boli skutočným hudobným sviatkom a zážitky z nich budú ešte doznievať v netrepeživom očakávaní ďalšieho ročníka tohoto príťažlivého podujatia. Je aj na nás, aby nezostali v našom meste osamelým džezovým podujatím, aby nezostali jedinou príležitosťou na stretnutie s touto hudbou, ktorá je i prejavom nádherného životného pocitu. Inak by nemohla vyvolávať takú atmosféru blízkosti, radosti a vzájomného porozumenia, aké sa každoročne stávajú svedkami na Bratislavských džezových dňoch.

BRANISLAV SLYŠKO